



SUNDHEDSSTYRELSEN

2020

Håndtering af fnat på skoler og andre institutioner



Informationsark til ledere og borgere

Tidligere udgivet under titlen "Håndtering af fnat på efterskoler o. lign."

Udbrud med fnat forekommer på skoler og andre institutioner, hvor folk er tæt sammen og udbruddene kan være vanskelige at håndtere.

Smitte med fnatmider

Fnat er en ufarlig, men stærkt generende sygdom, der skyldes smitte med fnatmider, som overføres mellem mennesker ved længerevarende tæt hudkontakt. Miden kan i sjældne tilfælde smitte via genstande fx håndklæder, sengetøj, tøj, sko, hovedtelefoner og stofmøbler. Alle kan blive smittet med fnat, og smitte skyldes ikke mangelfuld personlig hygiejne.

Symptomer på fnat

Fnat viser sig ved intens hudkløe, der forværres ved sengetid. Kløen starter som regel 2-6 uger efter man er blevet smittet. Hos personer, som tidligere har været smittet, kan kløen starte allerede 1-3 dage efter smitte.

Fnat viser sig desuden som et udslæt med små væskefyldte, rødlige blærer på huden. Hvis kløen står på i længere tid, kommer der ofte kradsningsmærker på huden typisk ved håndled.

Diagnose og smitteopsporing

Hvis der er mistanke om fnat hos en person, bør denne undersøges af læge.

Får en person konstateret fnat skal alle dennes tætte kontakter inden for de sidste to måneder identificeres og informeres om, at de kan være blevet smittet. Det er som udgangspunkt den smittedes ansvar (og, hvis personen er under 18 år, forældrenes ansvar) at sørge for, at alle tætte kontakter opspores, men det anbefales, at skolen/institutionen i det omfang det er muligt, støtter den smittede og familien i opsporingen, det kan fx være ved at hjælpe med at udsende informationsmateriale til de tætte kontakter og deres forældre.

Tætte kontakter skal ikke undersøges af læge, med mindre de har symptomer på fnat, men bør behandles for at undgå ny smitte.

Ved tætte kontakter forstås personer, som den smittede enten har haft længerevarende hudkontakt med (fx holdt i hånd, flettet fingre med, givet massage eller haft seksuel kontakt med), eller som den smittede har delt seng, håndklæde, tøj og sko med på skolen/institutionen eller andre steder, fx hjemme hos familien. Eksempler på tætte kontakter kan være familiemedlemmer, værelseskammerater, nære venner, seksualpartnere og kæresten.

I forbindelse med smitteopsporingen er åbenhed vigtigt. Man bør fra skolens/institutionens side forsøge at understøtte en åben dialog og tilskynde til information om sygdommen samt søge at undgå evt. stigmatisering ved det at have fnat.

Behandling

For at komme smitten til livs, er det vigtigt at identificere alle tætte kontakter, således at disse kan behandles samtidigt med den smittede. Endvidere bør der samtidigt udføres forskellige andre forebyggende tiltag (se nedenfor).

Førstevalg er permethrin 5% creme. Læs mere om behandlingen her:

<https://www.sst.dk/fnat>

Personer, der får konstateret fnat hos læge, bør behandles to gange med en uges mellemrum. Tætte kontakter uden symptomer på fnat bør behandles én gang samtidigt med, at den smittede behandles første gang.

Forebyggende tiltag efter konstateret udbrud

Samtidigt med den medicinske behandling skal omgivelserne omkring den smittede saneres for fnatmider. Følgende forebyggende tiltag gælder for alle genstande, inkl. stofmøbler på fællesarealer, brugt af den smittede, inden for den seneste uge:

- Støvsugning af senge og stofmøbler
- Rengøring af værelse med almindelige rengøringsmidler
- Vask af håndklæder, sengetøj og tøj ved 60 grader
- Såfremt tøjet ikke kan vaskes ved 60 grader bør det henstå urørt (fx i en plasticpose) i 3 døgn ved min. 25 grader og lav luftfugtighed, eller 1 uge ved lavere temperaturer eller høj luftfugtighed. Denne fremgangsmåde kan også benyttes ved stofmøbler, madrasser, hovedtelefoner o.l.

Tætte kontakter til en person med fnat behøver ikke at udføre tøjvask og rengøring.

Det er usikkert, hvor hurtigt fnatmider dør i almindelige fryserne. Det anbefales derfor ikke at fryse genstande.

Opfølgning

Man anses som smittefri 8-12 timer efter, at cremen er smurt på.

Det er normalt, at en person med fnat oplever, at kløen forsætter i op til 6 uger, efter behandlingen er gennemført. Det er umiddelbart ikke et tegn på, at behandlingen ikke har virket. Oplever personen derimod ikke bedring i kløen, bør han/hun undersøges hos lægen igen.

Juridiske forhold

Skolen/institutionen skal være opmærksom på under hvilke forudsætninger, oplysninger om konkrete personers sundhedsforhold, der kan/skal deles med forældre, personale og sundhedspersoner, herunder hensyntagen til at videregivelse af oplysninger om sundhedsforhold mv. kræver samtykke.

Det er frivilligt, om den smittede vil gennemføre den medicinske behandling.

Økonomiske forhold

Udskrives den medicinske behandling på recept, er det muligt for lægen at søge om enkelttilskud både til personer med konstateret fnat og til tætte kontakter.

Det er også muligt selv at søge bopælskommunen om økonomisk tilskud til medicinudgifter.

Skolens/institutionens huskeliste ved udbrud af fnat

- Informér forældre og andre på institutionen om, at der er udbrud af fnat
- Tal åbent om fnat og tal om, at alle kan blive smittet
- Forsøg at fjerne evt. stigmatisering af det at have fnat
- Hjælp de smittede, med at opspore kontakter på skolen/institutionen
- Instruér i, at man bør undgå tæt kontakt med personer, som har symptomer på fnat, og som endnu ikke har været i behandling
- Instruér i, at man bør undgå at dele håndklæde, tøj, sko eller sengetøj med personer, som har symptomer på fnat. Smitte via genstande er sjælden, men ved brug af især polstrede redskaber (kontorstol, gymnastikredskaber mm.) kan der indimellem ske smitte
- Informér om, at når man bliver behandlet for fnat, anses man for at være smittefri 8-12 timer efter opstart af behandling
- Instruér de smittede personer i at vaske tøj, sengetøj og håndklæder ved 60 grader for at slå eventuelle fnatmider ihjel
- Instruér smittede personer i at lade tøj, der ikke kan vaskes ved 60 grader, henstå urørt ved min. 25 grader og lav luftfugtighed i 3 døgn eller ved lavere temperaturer eller høj luftfugtighed i 1 uge for at sørge for at alle eventuelle fnatmider er døde
- Instruér smittede personer i rengøring af værelse med almindelige rengøringsmidler og støvsugning af senge og stofmøbler
- Lad stofmøbler, der har været brugt af smittede personer inden for den seneste uge henstå urørt ved min. 25 grader og lav luftfugtighed i 3 døgn eller ved lavere temperaturer eller høj luftfugtighed i 1 uge for at sørge for at alle eventuelle fnatmider er døde
- Det kan være nødvendigt at sørge for, at personer der bor på institutionen får stillet et andet værelse til rådighed eller sendes hjem, mens tøj, madrasser o.l. henstår urørt